ТӨРИЙН ЁС ЗҮЙН ТОГТОЛЦОО

ХАР НОМ

ТӨРИЙН ЯЗГУУР ЗАРЧИМ

Үндэсний аюулгүй байдал, төрийн залгамж чанар, дээд шийдвэрийн ёс зүй

Агуулгын эмхэтгэл · А4

10 хэсэг · 44 бүлгийн гарчиг

Номын бүтэц, үндсэн зарчим, шалгах асуулт, хавсралтын жагсаалт.

METASCIG / etg.gover.mn

Номын үзэл баримтлал

Монгол төр ямар ч нөхцөлд юуг хамгаалах, юунаас татгалзах, ямар зарчмаас үл ухрах ёстой вэ?

Зориулалт

Төр

Ёс зүйн чиглэл

Төрийн оршихуйн ёс зүй

Тайлбар

Үндэсний аюулгүй байдал, төрийн залгамж чанар, дээд шийдвэрийн ёс зүй

Төлөвлөсөн хэмжээ

8–9 хэсэг · 35–40 бүлэг · 15–20 үл ухрах зарчим

Суурь өгүүлбэр

Төрийн язгуур ашиг сонирхлыг хамгаалах нэрийн дор ёс зүйг үгүйсгэж болохгүй; ёс зүйн нэрийн дор төрийн оршин тогтнох чадварыг сулруулж болохгүй.

Номын логик

Гурван давхар бүтэц: философи — Монгол төр гэж юу вэ? · зарчим — Монгол төр юуг хамгаалах ёстой вэ? · шийдвэр — хүнд нөхцөлд үүнийг хэрхэн хэрэгжүүлэх вэ?

Энэ эмхэтгэлийн тухай

Энэхүү PDF нь сайтад байгаа агуулгыг бүрэн эмхэтгэв. Бүлгүүдийн дэлгэрэнгүй бичвэр болон хавсралтын эх энд ороогүй. Дээрх төлөвлөсөн хэмжээ нь бүрэн номын зорилтот хэмжээ бөгөөд энэ PDF-ийн хуудасны тоо биш.

Номын бүтэц

Өмнөтгөл

01. Номын зориулалт

02. Номын хэрэглээний хүрээ

03. “Төрийн язгуур зарчим” гэсэн ойлголт

04. Төрийн нууц ба төрийн бодлогын залгамж чанарын ялгаа

05. Ёс зүй, үндэсний ашиг сонирхол, хууль, улс төрийн шийдвэрийн харилцаа

06. Номыг хэрэглэх үндсэн зарчим

I ХЭСЭГ. ТӨР ГЭЖ ЮУ ВЭ?

01. Төрийн оршихуйн ёс зүй

02. Монгол төрийн залгамж чанар

03. Төрийн язгуур чанар

II ХЭСЭГ. МОНГОЛ УЛСЫН ЯЗГУУР АШИГ СОНИРХОЛ

01. Үндэсний язгуур ашиг сонирхол

02. Юуг наймаалцаж болохгүй вэ?

III ХЭСЭГ. ТӨРИЙН ШИЙДВЭРИЙН ЁС ЗҮЙ

01. Дээд түвшний шийдвэр гэж юу вэ?

02. Мэдээлэл дутуу үед шийдвэр гаргах

03. “Зөв шийдвэр” гэж юу вэ?

04. Үр дагаврын ёс зүй

05. Хамгийн бага хор хөнөөлийн зарчим

IV ХЭСЭГ. ТӨРИЙН ЭРХ МЭДЛИЙН ЭЦСИЙН ХЯЗГААР

01. Үндэсний аюулгүй байдал бүхнийг зөвтгөх үү?

02. Төр ба хүний эрх

03. Хууль ба төрийн зайлшгүй шаардлага

04. Нууцлалын ёс зүй

V ХЭСЭГ. ОНЦГОЙ НӨХЦӨЛ ДЭХ ТӨРИЙН ЁС ЗҮЙ

01. Дайн ба энхийн шийдвэр

02. Зэвсэгт мөргөлдөөний үед төрийн хариуцлага

03. Онц байдал

04. Гамшиг, цар хүрээт хямрал

05. Төрийн институц ажиллагаагүй болох эрсдэл

06. Үндэсний хэмжээний мэдээллийн халдлага

07. Дотоодын тогтворгүй байдал

VI ХЭСЭГ. МОНГОЛ УЛСЫН УРТ ХУГАЦААНЫ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

01. Улс төрийн аюулгүй байдал

02. Эдийн засгийн тусгаар тогтнол

03. Эрчим хүчний аюулгүй байдал

04. Хүнсний ба усны аюулгүй байдал

05. Хүн амын аюулгүй байдал

06. Мэдээллийн аюулгүй байдал

07. Кибер аюулгүй байдал

08. Хиймэл оюун ба технологийн бүрэн эрх

09. Соёл, хэл, үндэсний ой санамж

10. Байгаль орчин ба ирээдүй үе

VII ХЭСЭГ. ТӨРИЙН УДИРДАГЧИЙН ДОТООД ЁС ЗҮЙ

01. Эрх мэдэл ба ганцаардал

02. Айдас дор гаргасан шийдвэр

03. Нэр төр ба үндэсний ашиг

04. Хувийн үнэнч байдал ба төрийн үүрэг

05. Найз, гэр бүл, нам, бүлэглэлээс ангид шийдвэр

06. Өөрийн алдааг таних чадвар

07. Эрх мэдлээс татгалзах ёс зүй

VIII ХЭСЭГ. ТӨРИЙН ШИЙДВЭРИЙН ШАЛГУУР

Доорх зарчим, шалгах асуултын хэсэгтэй холбон уншина.

IX ХЭСЭГ. ТӨРИЙН ҮЛ УХРАХ ЗАРЧМУУД

Доорх зарчим, шалгах асуултын хэсэгтэй холбон уншина.

Төрийн үл ухрах зарчмууд

01. Монгол Улсын тусгаар тогтнолыг богино хугацааны ашигтай сольж болохгүй.
02. Төрийн ашиг сонирхлыг эрх баригчийн ашиг сонирхолтой адилтгаж болохгүй.
03. Үндэсний аюулгүй байдал хүний эрхийг хязгаарлах хязгааргүй зөвшөөрөл биш.
04. Нууцлал худал мэдээлэл тараах эрх биш.
05. Ирээдүй үеийн эрх ашгийг өнөөдрийн улс төрийн ашигт золиосолж болохгүй.
06. Буцаах боломжгүй шийдвэр хамгийн өндөр нотолгоо шаардана.
07. Хүч хэрэглэх нь эцсийн арга байна.
08. Алдааг нуух нь төрийг хамгаалах арга биш.
09. Төрийн залгамж чанар намын залгамж чанараас дээгүүр байна.
10. Төрийн шийдвэр түүхийн шүүлтийг даах чадвартай байх ёстой.

Төрийн шийдвэрийн шалгуур

01. Төрийн оршихуйд нөлөөлөх үү?
02. Язгуур ашиг сонирхолд хамаарах уу?
03. Хууль ёсны юу?
04. Ёс зүйн хувьд зөвтгөх боломжтой юу?
05. Хүний үндсэн эрхэд хэрхэн нөлөөлөх вэ?
06. Богино ба урт хугацааны үр дагавар юу вэ?
07. Буцаах боломжтой юу?
08. Хамгийн бага хор хөнөөлтэй хувилбар мөн үү?
09. Ирээдүй үе энэ шийдвэрийн төлөө ямар үнэ төлөх вэ?
10. Энэ шийдвэрийг 30 жилийн дараа нийтэд ил болгосон ч зөвтгөж чадах уу?

Эцсийн шалгуур

Энэ шийдвэр нэг өдөр ил болно гэж үзээд гарга.

Хавсралтын жагсаалт

Номын төгсгөлийн хэрэглээний хэсэгт оруулахаар төлөвлөсөн материалууд.

А. Төрийн шийдвэрийн 20 шалгуур

Б. Үндэсний язгуур ашиг сонирхлын матриц

В. Эрсдэлийн түвшин тогтоох хүснэгт

Г. Дээд түвшний шийдвэрийн ёс зүйн шалгах хуудас

Д. Түүхэн тохиолдлын шинжилгээ

Е. Нэр томьёоны тайлбар

Ё. Эх сурвалж, баримт бичиг

ТӨРИЙН ЁС ЗҮЙН ТОГТОЛЦОО

УЛААН НОМ

ТӨРИЙН ӨНДӨР АЛБАН ТУШААЛТНЫ ЁС ЗҮЙ

Эрх мэдэл, хариуцлага, хязгаар

Агуулгын эмхэтгэл · А4

13 хэсэг · 79 бүлгийн гарчиг

Номын бүтэц, үндсэн зарчим, шалгах асуулт, хавсралтын жагсаалт.

METASCIG / etg.gover.mn

Номын үзэл баримтлал

Хуулиар олгогдсон эрх мэдлийг төрийн өндөр албан тушаалтан ёс зүйн хувьд хэрхэн зөв хэрэгжүүлэх ёстой вэ?

Зориулалт

Төрийн өндөр албан тушаалтан

Ёс зүйн чиглэл

Эрх мэдлийн ёс зүй

Тайлбар

Эрх мэдэл, хариуцлага, хязгаар

Төлөвлөсөн хэмжээ

10–12 хэсэг · 60–70 богино бүлэг · бүлэг бүр 3–6 нүүр

Суурь өгүүлбэр

Хууль эрх мэдэл олгож болно. Харин тухайн эрх мэдлийг хэрэглэх бүрэн ёс суртахууны зөвшөөрлийг хууль дангаараа олгодоггүй.

Номын логик

Логик: эрх мэдэл → эрсдэл → хязгаар → хариуцлага. «Сайн хүн бай» гэсэн сургаал биш — эрх мэдэлтэй хүн өөрийн эрх мэдлийг өөрөө хязгаарлах институцийн ёс зүй.

Энэ эмхэтгэлийн тухай

Энэхүү PDF нь сайтад байгаа агуулгыг бүрэн эмхэтгэв. Бүлгүүдийн дэлгэрэнгүй бичвэр болон хавсралтын эх энд ороогүй. Дээрх төлөвлөсөн хэмжээ нь бүрэн номын зорилтот хэмжээ бөгөөд энэ PDF-ийн хуудасны тоо биш.

Номын бүтэц

Өмнөтгөл

01. Номын зорилго

02. Хэнд зориулсан ном болох

03. “Төрийн өндөр албан тушаалтан” гэсэн ойлголтын хүрээ

04. Хууль зүйн хариуцлага ба ёс зүйн хариуцлагын ялгаа

05. Төрийн албан тушаал ба нийтийн итгэл

06. Эрх мэдлийн ёс зүйн үндсэн асуудал

07. Номыг хэрэглэх арга

I ХЭСЭГ. ЭРХ МЭДЭЛ ГЭЖ ЮУ ВЭ?

01. Төрийн эрх мэдлийн мөн чанар

02. Эрх мэдлийн хууль ёсны үндэс

03. Эрх мэдлийн ёс зүйн үндэс

04. Эрх мэдэл яагаад хүнийг өөрчилдөг вэ?

II ХЭСЭГ. НИЙТИЙН ИТГЭЛ

01. Нийтийн итгэл гэж юу вэ?

02. Төрийн өндөр албан тушаалтны нэр хүнд

03. Хувийн зан үйл ба нийтийн албан тушаал

04. Албан тушаалаас гадуурх үйлдлийн хариуцлага

05. Амлалт ба итгэл

06. Худал мэдээлэл, төөрөгдүүлэлт, үнэнийг нуух асуудал

III ХЭСЭГ. ЭРХ МЭДЛИЙН ХЯЗГААР

01. Эрх мэдэл хаана зогсох ёстой вэ?

02. Хуульд зөвшөөрөгдсөн боловч ёс зүйн хувьд зохисгүй үйлдэл

03. Эрх мэдлийн хэтрүүлэлт

04. Эрх мэдлийн далд хэрэглээ

05. Албан бус нөлөөлөл

06. “Би хүсээгүй, хүмүүс өөрсдөө хийсэн” гэсэн хариуцлагаас зайлсхийлт

IV ХЭСЭГ. АШИГ СОНИРХЛЫН ЗӨРЧИЛ

01. Ашиг сонирхлын зөрчил гэж юу вэ?

02. Бодит зөрчил

03. Болзошгүй зөрчил

04. Харагдах байдлын зөрчил

05. Гэр бүл ба хамаарал бүхий этгээд

06. Найз нөхөд, бизнесийн холбоо

07. Бэлэг, зочлол, давуу байдал

08. Өмнөх болон ирээдүйн ажил эрхлэлт

09. Шийдвэрээс өөрийгөө татах

V ХЭСЭГ. ТОМИЛГОО БА ХҮНИЙ НӨӨЦИЙН ЁС ЗҮЙ

01. Томилгоо бол ёс зүйн шийдвэр мөн

02. Мэргэжлийн чадвар ба үнэнч байдал

03. Танил тал, төрөл садан

04. Намын харьяалал ба төрийн албa

05. Шагналын томилгоо

06. Хариуцлагагүй томилгооны үр дагавар

07. Томилсон хүнийхээ үйл ажиллагаанд хүлээх ёс зүйн хариуцлага

VI ХЭСЭГ. ТӨРИЙН НӨӨЦИЙН ЁС ЗҮЙ

01. Төсөв

02. Төрийн өмч

03. Төрийн унаа, байр, үйлчилгээ

04. Албаны аялал

05. Хэвлэл мэдээлэл ба төрийн мэдээллийн суваг

06. Төрийн байгууллагын хүний нөөцийг хувийн зорилгоор ашиглах

07. Цаг хугацаа бол төрийн нөөц мөн

VII ХЭСЭГ. ШИЙДВЭР БА ХАРИУЦЛАГА

01. Шийдвэрийн өмнөх хариуцлага

02. Шийдвэрийн үеийн хариуцлага

03. Шийдвэрийн дараах хариуцлага

04. Муу үр дүн ба буруу шийдвэр хоёрын ялгаа

05. Алдаагаа хүлээн зөвшөөрөх

06. Уучлал хүсэх

07. Алдаагаа засах

08. Улс төрийн хариуцлага

09. Огцрох ёс зүй

VIII ХЭСЭГ. ХАРИУЦЛАГААС ЗАЙЛСХИЙХ ХЭЛБЭРҮҮД

01. “Би мэдээгүй”

02. “Доод шатныхан хийсэн”

03. “Хууль зөрчөөгүй”

04. “Өмнө нь бүгд ингэж ирсэн”

05. “Улс төрийн шийдвэр байсан”

06. “Үндэсний эрх ашгийн төлөө”

07. “Нууц учраас тайлбарлах боломжгүй”

IX ХЭСЭГ. ХАРИЛЦААНЫ ЁС ЗҮЙ

01. Иргэдтэй харилцах

02. Хэвлэл мэдээлэлтэй харилцах

03. Шүүмжлэлд хандах

04. Улс төрийн өрсөлдөгчтэй харилцах

05. Доод албан тушаалтантай харилцах

06. Доромжлол, сүрдүүлэг, дарамт

07. Нийгмийн сүлжээ

08. Нийтийн өмнө хэлсэн үгийн хариуцлага

X ХЭСЭГ. ТӨРИЙН ӨНДӨР АЛБАН ТУШААЛТНЫ ХУВИЙН ЁС

01. Даруу байдал

02. Өөрийн эрх мэдлийн хязгаарыг мэдэх

03. Шүүмжлэл сонсох чадвар

04. Үгүй гэж хэлэх чадвартай зөвлөхүүд

05. Хүрээллийн аюул

06. Магтаал ба бодит байдлын зөрүү

07. Айдасгүй орчин бүрдүүлэх

08. Өөрийн дараагийн хүнийг бэлтгэх

09. Албан тушаалаас буух соёл

XI ХЭСЭГ. ӨНДӨР АЛБАН ТУШААЛТНЫ ШИЙДВЭРИЙН ШАЛГУУР

Доорх зарчим, шалгах асуултын хэсэгтэй холбон уншина.

XII ХЭСЭГ. УЛААН ШУГАМ

Доорх зарчим, шалгах асуултын хэсэгтэй холбон уншина.

Улаан шугам

01. Албан тушаалыг хувийн өмч мэт ашиглахгүй.
02. Төрийн эрх мэдлийг гэр бүл, найз нөхөд, бизнесийн ашигт ашиглахгүй.
03. Нийтийн хөрөнгийг хувийн хэрэгцээнд шилжүүлэхгүй.
04. Өөрт ашигтай шийдвэрт оролцохгүй.
05. Шүүмжлэгчийг төрийн эрх мэдлээр дарамтлахгүй.
06. Худал мэдээллээр иргэдийг санаатай төөрөгдүүлэхгүй.
07. Мэргэжлийн байгууллагад хууль бус нөлөө үзүүлэхгүй.
08. Томилгоог шагнал, өр төлбөр болгохгүй.
09. Алдаагаа доод албан тушаалтанд тохохгүй.
10. Төрийн нууцыг хувийн болон улс төрийн хамгаалалт болгохгүй.
11. Албан тушаалын нэр хүндээр хувийн давуу байдал авахгүй.
12. Хуульд хориглоогүй гэдгийг ёс зүйн зөвтгөл болгохгүй.
13. Төрийн байгууллагыг улс төрийн хувийн хэрэгсэл болгохгүй.
14. Өөрийн эрх мэдлийг сунгахын тулд төрийн тогтолцоог өөртөө тохируулахгүй.
15. Нийтийн итгэл ноцтой алдагдсан үед хариуцлагаас зугтахгүй.

Өндөр албан тушаалтны шийдвэрийн шалгуур

01. Би энэ шийдвэрийг гаргах эрхтэй юу?
02. Энэ шийдвэрийг гаргах шаардлагатай юу?
03. Би өөрөө эсвэл миний хамаарал бүхий этгээд ашиг хүртэх үү?
04. Миний шийдвэрээс хэн хохирох вэ?
05. Бусад боломжит хувилбар бий юу?
06. Би мэргэжлийн зөвлөгөөг хангалттай сонссон уу?
07. Эсрэг байр суурийг сонссон уу?
08. Энэ шийдвэр нийтийн өмнө ил болбол тайлбарлаж чадах уу?
09. Өөр хүн яг ийм шийдвэр гаргавал би зөв гэж үзэх үү?
10. Би энэ шийдвэрийн үр дагаврыг өөрийн нэрээр хүлээхэд бэлэн үү?

Эцсийн шалгуур

Энэ шийдвэрийг миний улс төрийн өрсөлдөгч яг ижил нөхцөлд гаргасан бол би зөв гэж үзэх үү?

Хавсралтын жагсаалт

Номын төгсгөлийн хэрэглээний хэсэгт оруулахаар төлөвлөсөн материалууд.

А. 30 секундын ёс зүйн шалгалт

Б. Ашиг сонирхлын зөрчлийн шалгах хуудас

В. Томилгооны ёс зүйн шалгуур

Г. Бэлэг, давуу байдлын шийдвэрийн хүснэгт

Д. Нийтийн хөрөнгө ашиглах шалгуур

Е. Огцрох шаардлагыг үнэлэх шалгуур

Ё. Хүнд нөхцөл дэх шийдвэрийн матриц

Ж. Тохиолдлын шинжилгээ

З. Улаан шугамын товч хуудас

ТӨРИЙН ЁС ЗҮЙН ТОГТОЛЦОО

НОГООН НОМ

ТӨРИЙН АЛБАНЫ ЁС

Төрийн албан хаагчийн шийдвэр, үйлдэл, харилцааны ёс зүй

Агуулгын эмхэтгэл · А4

16 хэсэг · 109 бүлгийн гарчиг

Номын бүтэц, үндсэн зарчим, шалгах асуулт, хавсралтын жагсаалт.

METASCIG / etg.gover.mn

Номын үзэл баримтлал

Төрийн албан хаагч өдөр тутмын шийдвэр, үйлдэл, харилцаандаа нийтийн эрх ашгийг хэрхэн зөв хэрэгжүүлэх вэ?

Зориулалт

Төрийн албан хаагч

Ёс зүйн чиглэл

Төрийн албаны ёс зүй

Тайлбар

Төрийн албан хаагчийн шийдвэр, үйлдэл, харилцааны ёс зүй

Төлөвлөсөн хэмжээ

14–15 хэсэг · 90–110 богино бүлэг · жишээ ихтэй

Суурь өгүүлбэр

Төрийн албан хаагч бол төрийн нэрийн өмнөөс иргэнтэй хамгийн ойр харилцдаг хүн. Иймээс иргэн төрийг ихэвчлэн хууль, бодлогоор бус, төрийн албан хаагчийн үйлдлээр мэдэрдэг.

Номын логик

Бүлэг бүрийн загвар: Нөхцөл байдал → Ёс зүйн асуудал → Зөв зарчим → Буруу хувилбар → Зөв үйлдэл → Шалгах асуулт. Ажлын ширээн дээрээ нээж хэрэглэдэг ном.

Энэ эмхэтгэлийн тухай

Энэхүү PDF нь сайтад байгаа агуулгыг бүрэн эмхэтгэв. Бүлгүүдийн дэлгэрэнгүй бичвэр болон хавсралтын эх энд ороогүй. Дээрх төлөвлөсөн хэмжээ нь бүрэн номын зорилтот хэмжээ бөгөөд энэ PDF-ийн хуудасны тоо биш.

Номын бүтэц

Өмнөтгөл

01. Номын зорилго

02. Номыг хэн хэрэглэх вэ?

03. Төрийн албан хаагчийн ёс зүй гэж юу вэ?

04. Хууль сахих ба зөв үйлдэхийн ялгаа

05. Төрийн албаны үнэт зүйл

06. Иргэн төвтэй төрийн алба

07. Номыг өдөр тутмын ажилд хэрэглэх арга

I ХЭСЭГ. ТӨРИЙН АЛБА ГЭЖ ЮУ ВЭ?

01. Нийтийн алба ба хувийн ажил

02. Төрийн албан хаагчийн мэргэжлийн үүрэг

03. Тангараг, үүрэг, хариуцлага

04. Төрийн албаны үнэт зүйл

II ХЭСЭГ. ИРГЭНТЭЙ ХАРИЛЦАХ ЁС ЗҮЙ

01. Иргэн бол “хүсэлт гаргагч” биш

02. Хүндэтгэлтэй харилцаа

03. Иргэнийг сонсох

04. Ялгаварлахгүй байх

05. Хүнд суртал

06. Иргэнийг шаардлагагүй олон шат дамжуулах

07. Хугацаа баримтлах

08. Хариу өгөх үүрэг

09. Татгалзсан шийдвэрийг тайлбарлах

III ХЭСЭГ. ШУДАРГА БА ТЭГШ ХАНДАХ

01. Адил нөхцөлд адил хандах

02. Онцгой хандлага

03. Танил тал

04. Утасны хүсэлт

05. Даргын танил

06. Нөлөө бүхий иргэн

07. Эмзэг бүлгийн иргэнд үзүүлэх зохистой дэмжлэг

IV ХЭСЭГ. АШИГ СОНИРХЛЫН ЗӨРЧИЛ

01. Ашиг сонирхлын зөрчил гэж юу вэ?

02. Өөрийн асуудлыг өөрөө шийдэх

03. Гэр бүлийн хүний асуудал

04. Найз, танилын хүсэлт

05. Бэлэг

06. Хөнгөлөлт, үйлчилгээ

07. Ажил хэрэгч холбоо

08. Ашиг сонирхлын зөрчлөөс өөрийгөө татах

V ХЭСЭГ. УДИРДЛАГЫН ҮҮРЭГ БА ЁС ЗҮЙН ЗӨРЧИЛ

01. Даргын үүргийг биелүүлэх

02. Эргэлзээтэй үүрэг

03. Хууль бус үүрэг

04. Ёс зүйн хувьд зохисгүй үүрэг

05. Үүргийг бичгээр авах

06. Үүрэг биелүүлэхээс татгалзах нөхцөл

07. Дээд шатанд мэдэгдэх

08. Мэдээлэгчийг хамгаалах

VI ХЭСЭГ. МЭДЭЭЛЛИЙН ЁС ЗҮЙ

01. Төрийн мэдээлэл гэж юу вэ?

02. Нээлттэй мэдээлэл

03. Хязгаарлагдмал мэдээлэл

04. Хувийн мэдээлэл

05. Иргэний мэдээллийг үзэх эрх

06. Мэдээллийг сонирхлоороо үзэх

07. Албаны мэдээллийг хувийн ашигт хэрэглэх

08. Мэдээлэл задруулах

09. Алдаа гаргасан мэдээллийг засах

10. Цахим баримт бичгийн хариуцлага

VII ХЭСЭГ. ТӨРИЙН ӨМЧ, ТӨСӨВ, НӨӨЦ

01. Төрийн өмч бол хэний өмч вэ?
02. Албаны машин
03. Компьютер, утас, техник хэрэгсэл
04. Ажлын цаг
05. Албаны томилолт
06. Байгууллагын төсөв
07. Хангамж, худалдан авалт
08. Төрийн хөрөнгийг “бага хэмжээгээр” хувийн хэрэгцээнд ашиглах

VIII ХЭСЭГ. АЖЛЫН БАЙРНЫ ЁС ЗҮЙ

01. Хамт олны харилцаа
02. Удирдах ба удирдуулах харилцаа
03. Доромжлол
04. Дарамт
05. Ялгаварлан гадуурхалт
06. Цуу яриа
07. Хамт олны мэдээллийг ашиглах
08. Шинэ ажилтанд хандах
09. Бага албан тушаалтныг хүндэтгэх
10. Алдаа гаргасан ажилтанд хандах

IX ХЭСЭГ. МЭРГЭЖЛИЙН ЁС ЗҮЙ

01. Мэдэхгүй зүйлээ мэддэг мэт үзүүлэх
02. Мэргэжлийн чадвар
03. Алдаатай зөвлөгөө
04. Баримтад тулгуурлах
05. Мэргэжлийн санал ба улс төрийн хүсэл
06. Баримт бичгийн үнэн зөв байдал
07. Тоон мэдээллийг гуйвуулах
08. Тайланг “сайхан харагдуулах”

X ХЭСЭГ. УЛС ТӨРИЙН ТӨВИЙГ САХИХ

01. Төрийн албаа улс төр

02. Намын гишүүнчлэл

03. Сонгуулийн үе

04. Ажлын байрыг улс төрийн сурталчилгаанд ашиглах

05. Удирдлагын улс төрийн байр суурь

06. Албан тушаалын тогтвортой байдал

07. Засгийн газар солигдоход төрийн албаа хэрхэн үргэлжлэх вэ?

XI ХЭСЭГ. ЦАХИМ ОРЧНЫ ЁС ЗҮЙ

01. Албаны цахим шуудан

02. Нийгмийн сүлжээ

03. Хувийн ба албаны хаяг

04. Чат дахь төрийн шийдвэр

05. Баримт бичгийг хувийн төхөөрөмжид хадгалах

06. Нууц үг, нэвтрэх эрх

07. Цахим ёс суртахуун

XII ХЭСЭГ. ХИЙМЭЛ ОЮУН БА АВТОМАТ ШИЙДВЭР

01. Төрийн албанд хиймэл оюун ашиглах

02. Хиймэл оюунд ямар мэдээлэл өгч болох вэ?

03. Хиймэл оюуны гаргасан хариуг шалгах

04. Алгоритмын шийдвэр ба хүний хариуцлага

05. Автомат татгалзалт

06. Иргэний мэдээлэл ба хиймэл оюун

07. Алгоритмын ялгаварлал

08. “Компьютер тэгж шийдсэн” гэсэн хариуцлагаас зайлсхийлт

XIII ХЭСЭГ. АЛДАА, ГОМДОЛ, ХАРИУЦЛАГА

01. Алдаа гаргасан үед

02. Алдаагаа нуух

03. Иргэнд учруулсан хохирлыг засах

04. Уучлал хүсэх

05. Гомдол хүлээн авах

06. Гомдлыг “дайралт” гэж үзэхгүй байх

07. Давтагдсан алдаанаас сэрэмжлэх

08. Ёс зүйн хариуцлага

XIV ХЭСЭГ. ТӨРИЙН АЛБАН ХААГЧИЙН ӨДӨР ТУТМЫН ШИЙДВЭРИЙН ШАЛГУУР

Доорх зарчим, шалгах асуултын хэсэгтэй холбон уншина.

XV ХЭСЭГ. НОГООН ЗАРЧМУУД

Доорх зарчим, шалгах асуултын хэсэгтэй холбон уншина.

Ногоон зарчмууд

01. Иргэнийг хүндэтгэнэ.
02. Адил нөхцөлд адил хандана.
03. Шийдвэрээ тайлбарлана.
04. Мэдэхгүй бол шалгана.
05. Алдаагаа нуухгүй.
06. Төрийн мэдээллийг зориулалтын дагуу ашиглана.
07. Ашиг сонирхлын зөрчлөөс өөрийгөө татна.
08. Даргын хууль бус үүргийг сохроор биелүүлэхгүй.
09. Нийтийн хөрөнгийг хувийн өмч мэт хэрэглэхгүй.
10. Мэргэжлийн үнэн зөв байдлаа улс төрийн хүсэлд золиослохгүй.
11. Иргэний цагийг төрийн нөөцтэй адил үнэлнэ.
12. Хүнд суртлыг хэвшил гэж зөвтгөхгүй.
13. Хиймэл оюуны хариуг шалгалгүй шийдвэр болгохгүй.
14. Нууц мэдээллийг сонирхлоороо үзэхгүй.
15. Хариуцлагыг бусдад түлхэхгүй.
16. Төрийн нэрийг хувийн нэр хүнддээ ашиглахгүй.
17. Иргэний гомдлыг дайралт гэж хүлээж авахгүй.
18. Хууль зөрчөөгүй гэдгээр ёс зүйн асуудлыг хаахгүй.
19. Албан тушаалыг давуу эрх биш, үүрэг гэж үзнэ.
20. Төрд итгэх итгэлийг өдөр бүр хамгаална.

Өдөр тутмын шийдвэрийн шалгуур

01. Би үүнийг хийх эрхтэй юу?
02. Энэ нь миний албан үүрэг мөн үү?
03. Иргэнд шударга хандаж байна уу?
04. Өөр иргэнд яг адил нөхцөлд ижил шийдвэр гаргах уу?
05. Миний хувийн ашиг сонирхол нөлөөлж байна уу?
06. Төрийн хөрөнгө, мэдээллийг зориулалтын дагуу ашиглаж байна уу?
07. Миний шийдвэрийг иргэнд тайлбарлаж чадах уу?
08. Энэ үйлдэл баримт болж үлдвэл би хамгаалж чадах уу?
09. Миний хамтран ажиллагч яг ингэвэл би зөв гэж үзэх үү?
10. Энэ шийдвэр төрд итгэх итгэлийг нэмэх үү, бууруулах уу?

Эцсийн шалгуур

Миний энэ үйлдэл иргэний төрд итгэх итгэлийг нэмэх үү?

Хавсралтын жагсаалт

Номын төгсгөлийн хэрэглээний хэсэгт оруулахаар төлөвлөсөн материалууд.

А. 60 секундын ёс зүйн шалгалт

Б. Ашиг сонирхлын зөрчлийн шалгах хуудас

В. Иргэний хүсэлт шийдвэрлэх ёс зүйн дараалал

Г. Удирдлагын эргэлзээтэй үүргийг шалгах хүснэгт

Д. Төрийн мэдээлэл ашиглах шалгуур

Е. Төрийн хөрөнгө ашиглах шалгуур

Ё. Хиймэл оюун ашиглах 10 дүрэм

Ж. Гомдол шийдвэрлэх ёс зүйн дараалал

З. 50–100 бодит тохиолдлын богино шинжилгээ

И. Ногоон зарчмын нэг нүүр хураангуй

ТӨРИЙН ЁС ЗҮЙН ТОГТОЛЦОО

ХӨХ НОМ

МОНГОЛЧУУДЫН ХАМТЫН ЁС

Хүн, гэр бүл, нийгэм, эх орон, ирээдүй үеийн өмнөх хариуцлага

Агуулгын эмхэтгэл · А4

18 хэсэг · 137 бүлгийн гарчиг

Номын бүтэц, үндсэн зарчим, шалгах асуулт, хавсралтын жагсаалт.

METASCIG / etg.gover.mn

Номын үзэл баримтлал

Бид өөр өөр үзэл бодол, ашиг сонирхол, амьдралын хэв маягтай ч нэг нийгэмд хэрхэн зөв хамтран амьдрах вэ?

Зориулалт

Иргэн, гэр бүл, нийгэм

Ёс зүйн чиглэл

Хамтын амьдралын ёс зүй

Тайлбар

Хүн, гэр бүл, нийгэм, эх орон, ирээдүй үеийн өмнөх хариуцлага

Төлөвлөсөн хэмжээ

16–17 хэсэг · 120–140 богино бүлэг · бүлэг бүр 2–4 нүүр

Суурь өгүүлбэр

Хамтын амьдралын ёс зүй нь хүн бүр ижил байхыг шаардахгүй. Харин ялгаатай хүмүүс бие биенийхээ эрх, нэр төр, оршихуйг хүндэтгэн хамт амьдрах зарчмыг тогтооно.

Номын логик

Нэг санаа — нэг жишээ — нэг асуулт — нэг дүгнэлт. Онол бага, бодит амьдралын жишээ их. Гол түлхүүр үг — «хамт».

Энэ эмхэтгэлийн тухай

Энэхүү PDF нь сайтад байгаа агуулгыг бүрэн эмхэтгэв. Бүлгүүдийн дэлгэрэнгүй бичвэр болон хавсралтын эх энд ороогүй. Дээрх төлөвлөсөн хэмжээ нь бүрэн номын зорилтот хэмжээ бөгөөд энэ PDF-ийн хуудасны тоо биш.

Номын бүтэц

Өмнөтгөл

01. Хөх номын зорилго

02. Хэнд зориулсан ном болох

03. “Монголчуудын хамтын ёс” гэж юу вэ?

04. Ёс заншил, ёс суртахуун, хууль, соёлын ялгаа

05. Хувь хүний эрх ба хамтын хариуцлага

06. Монголын уламжлал ба орчин үеийн үнэт зүйл

07. Номыг хэрхэн унших, хэрэглэх вэ?

I ХЭСЭГ. ХҮН ГЭЖ ХЭН БЭ?

01. Хүний нэр төр

02. Эрх ба үүрэг

03. Эрх чөлөө ба хариуцлага

04. Сонголт ба үр дагавар

05. Хүний ялгаатай байдал

06. Өөртэй адилгүй хүнийг хүлээн зөвшөөрөх

II ХЭСЭГ. ЗӨВ ГЭЖ ЮУ ВЭ?

01. Зөв ба буруу

02. Сайн ба ашигтай хоёрын ялгаа

03. Хууль ёсны боловч буруу үйлдэл

04. Заншил болсон боловч зөв биш зүйл

05. Олонх зөв байдаг уу?

06. Өөрийн үйлдлийг бусдын байр сууринаас харах

07. Үр дагавар ба санаа зорилго

08. Шударга ёс

III ХЭСЭГ. ӨӨРИЙГӨӨ ЗАХИРАХ ЁС

01. Үг

02. Уур

03. Шунал

04. Атаархал

05. Худал

06. Амлалт

07. Хариуцлага

08. Алдаагаа хүлээн зөвшөөрөх

09. Уучлал хүсэх

10. Уучлах

IV ХЭСЭГ. ГЭР БҮЛИЙН ЁС

01. Гэр бүл гэж юу вэ?

02. Эцэг эхийн хариуцлага

03. Хүүхдийн нэр төр

04. Ахмад үеийг хүндэтгэх

05. Ахмад үеийн залуу үед хүлээх хариуцлага

06. Гэр бүлийн хөдөлмөрийн шударга хуваарилалт

07. Гэр бүлийн өмч ба мөнгө

08. Хүчирхийлэл хэзээ ч “гэр бүлийн дотоод асуудал” биш

09. Маргааны соёл

10. Үе хоорондын залгамж

V ХЭСЭГ. ХӨРШ, НӨХӨРЛӨЛ, ХАМТ ОЛОН

01. Хөршийн ёс

02. Нөхөрлөлийн ёс

03. Туслах ба ашиглахын ялгаа

04. Ам хэл, цуу яриа

05. Нууц хадгалах

06. Итгэл эвдэх

07. Маргааныг хүн рүү бус асуудал руу чиглүүлэх

08. Хамтын өмч

09. Нийтийн орон зай

VI ХЭСЭГ. МОНГОЛ ХҮНИЙ ХАМТЫН АМЬДРАЛЫН СОЁЛ

01. Зочны ёс

02. Ахмад хүнийг хүндэтгэх ёс

03. Үг даах ба ам даах

04. Нөхөрлөлийн үнэ цэнэ

05. Хамтын хөдөлмөр

06. Нүүдлийн амьдрал дахь харилцан хамаарал

07. Байгальтай харилцах ёс

08. Мал, амьтанд хандах хандлага

09. Өвөг дээдэс ба ирээдүй үе

VII ХЭСЭГ. ХӨДӨЛМӨРИЙН ЁС

01. Хөдөлмөрийн нэр төр

02. Цаг барих

03. Амласан ажлаа хийх

04. Чанар

05. Хариуцлага

06. Шударгаар хөдөлмөрлөх

07. Бусдын хөдөлмөрийг үнэлэх

08. Хялбар аргаар ашиг олох хүсэл

09. Мэргэжлийн нэр төр

VIII ХЭСЭГ. ӨМЧ БА ШУДАРГА ХАРИЛЦАА

01. Өмч гэж юу вэ?

02. Бусдын өмчийг хүндэтгэх

03. Зээлсэн зүйл

04. Өр

05. Хулгай ба “бага зүйл”

06. Нийтийн өмч

07. Оюуны өмч

08. Бусдын бүтээлийг өөрийн мэт ашиглах

IX ХЭСЭГ. НИЙТИЙН ОРОН ЗАЙН ЁС

01. Гудамж

02. Замын хөдөлгөөн

03. Дараалал

04. Дуу чимээ

05. Хог

06. Нийтийн тээвэр

07. Нийтийн эзэмшлийн талбай

08. “Надад хамаагүй” гэсэн хандлага

X ХЭСЭГ. ИРГЭН БА ТӨР

01. Иргэн гэж хэн бэ?

02. Хууль сахих

03. Татвар

04. Сонгууль

05. Төрөөс шаардах эрх

06. Төрд хяналт тавих хариуцлага

07. Авлигыг “жижиг зүйл” гэж үзэх

08. Хахууль өгөх ба авах

09. Нийтийн асуудалд оролцох

10. Эх оронч үзэл ба төрийг шүүмжлэх

XI ХЭСЭГ. ҮЗЭЛ БОДЛЫН ЗӨРҮҮТЭЙ НИЙГЭМД ХАМТРАН АМЬДРАХ

01. Санал зөрөх эрх

02. Маргалдах ба дайсагнахын ялгаа

03. Улс төрийн өөр үзэл

04. Шашин, итгэл үнэмшлийн ялгаа

05. Үе хоорондын үзэл бодлын ялгаа

06. Хот ба хөдөө

07. Олонх ба цөөнх

08. Үзэл бодлоос нь болж хүнийг үгүйсгэх

09. Нийтийн зөвшилцөл

XII ХЭСЭГ. ЦАХИМ ОРЧНЫ ХАМТЫН ЁС

01. Цахим орчин бодит амьдралаас тусдаа биш

02. Худал мэдээлэл түгээх

03. Шалгалгүй хуваалцах

04. Нэргүй доромжлол

05. Цахим дээрэлхэлт

06. Хувийн мэдээлэл

07. Зураг, бичлэгийг зөвшөөрөлгүй тараах

08. Хүүхэд ба цахим орчин

09. Хиймэл оюунаар бүтээсэн худал агуулга

10. Хиймэл оюун ашиглах хэрэглэгчийн хариуцлага

XIII ХЭСЭГ. БАЙГАЛЬ БА ИРЭЭДҮЙ ҮЕ

01. Байгаль бол зөвхөн нөөц мөн үү?

02. Ус

03. Газар

04. Агаар

05. Мал, ан амьтан

06. Хог ба хэрэглээ

07. Хэт хэрэглээ

08. Ирээдүй үеийн эрх

09. Бидний хэрэглээний төлөөсийг хэн төлөх вэ?

XIV ХЭСЭГ. МОНГОЛЫН СОЁЛ, ХЭЛ, ОЙ САНАМЖ

01. Монгол хэл

02. Түүх

03. Соёлын өв

04. Бичгийн өв

05. Дуу, хөгжим, аман уламжлал

06. Өвийг өмчлөх бус өвлүүлэх

07. Түүхийг худал ашиглах

08. Үндэсний бахархал ба бардамналын ялгаа

XV ХЭСЭГ. ДЭЛХИЙН МОНГОЛЧУУД

01. Монгол гэх хамтын нэр

02. Монгол Улсын иргэн ба монгол угсаатан

03. Хилээр тусгаарлагдсан боловч соёлоор холбоотой хамтын орон зай

04. Хэлний олон хувилбар

05. Соёлын ялгааг хүндэтгэх

06. Нэг “зөв монгол” гэсэн загварын аюул

07. Дэлхийн монголчуудын харилцан хүндлэл

XVI ХЭСЭГ. ХАМТЫН ШИЙДВЭРИЙН ШАЛГУУР

Доорх зарчим, шалгах асуултын хэсэгтэй холбон уншина.

XVII ХЭСЭГ. ХӨХ ЗАРЧМУУД

Доорх зарчим, шалгах асуултын хэсэгтэй холбон уншина.

Хөх зарчмууд

01. Хүний нэр төрийг хүндэтгэнэ.
02. Өөрт хүсэхгүй зүйлийг бусдад тулгахгүй.
03. Амласандаа хүрнэ.
04. Худал мэдээлэл түгээхгүй.
05. Бусдын өмчийг хүндэтгэнэ.
06. Хүүхдийн өмнө хариуцлага хүлээнэ.
07. Ахмад үеийг хүндэтгэхийн зэрэгцээ залуу үеийн эрхийг хүлээн зөвшөөрнө.
08. Санал зөрөхийг дайсагнал гэж үзэхгүй.
09. Нийтийн орон зайг өөрийн орон зай мэт хамгаална.
10. Авлигыг бага, их гэж ялгахгүй.
11. Бусдын хөдөлмөрийг үнэлнэ.
12. Байгальд учруулсан хохирлыг бусдад шилжүүлэхгүй.
13. Цахим орчинд бодит амьдралын адил хариуцлагатай байна.
14. Үндэсний бахархлыг бусдыг дорд үзэхэд ашиглахгүй.
15. Түүхийг улс төрийн ашиг сонирхлоор гуйвуулахгүй.
16. Монгол хэл, соёлын өвийг дараагийн үед өвлүүлнэ.
17. Нийтийн асуудлыг “надад хамаагүй” гэж орхихгүй.
18. Эрхээ шаардахдаа үүргээ мартуулахгүй.
19. Өнөөдрийн ашигт ирээдүй үеийн боломжийг золиослохгүй.
20. Хамтын итгэлийг эвдэхээс илүү хамгаалахыг эрхэмлэнэ.

Хамтын шийдвэрийн шалгуур

01. Надад ингэж хандвал би зөв гэж үзэх үү?
02. Миний үйлдэл бусдын нэр төрийг хүндэтгэж байна уу?
03. Би өөртөө зөвшөөрч байгаа зүйлийг бусдад мөн зөвшөөрөх үү?
04. Миний үйлдэл бусдад ямар хор хөнөөл учруулах вэ?
05. Энэ үйлдлийг бүх хүн хийвэл юу болох вэ?
06. Би худал хэлж, нууж, төөрөгдүүлж байна уу?
07. Би өөрийн давуу байдлыг ашиглаж байна уу?
08. Миний үйлдэл хамтын итгэлийг нэмэх үү?
09. Ирээдүй үеийн эрх ашигт хэрхэн нөлөөлөх вэ?
10. Би энэ үйлдлээ хүүхдэдээ зөв гэж тайлбарлаж чадах уу?

Эцсийн шалгуур

Би энэ үйлдлээ дараагийн үед зөв гэж өвлүүлж чадах уу?

Хавсралтын жагсаалт

Номын төгсгөлийн хэрэглээний хэсэгт оруулахаар төлөвлөсөн материалууд.

А. Өдөр тутмын 10 асуултын ёс зүйн шалгалт

Б. Гэр бүлийн маргааны ёс зүйн дараалал

В. Цахим орчны 10 дүрэм

Г. Нийтийн орон зайн 10 зарчим

Д. Иргэний оролцооны ёс зүйн шалгуур

Е. Байгальтай харилцах 10 зарчим

Ё. Хүүхдэд зориулсан хураангуй

Ж. Гэр бүлээрээ хэлэлцэх 50 асуулт

З. Амьдралын 100 тохиолдлын богино шинжилгээ

И. Хөх зарчмын нэг нүүр хураангуй